

Besznyák Rita, Fischer Márta, Szabó Csilla (eds)

Fit-For-Market Translator and Interpreter Training in a Digital Age

***(Wilmington: Vernon Press, 2020. 245 pp.
ISBN 978-1-62273-862-5)***

Bakti Mária

E-mail: bakti.maria@szte.hu

A kötet nagyon időszerű témákat tekint át, amelyeket a pandémia még időszerűbbé tett. A szerkesztők előrelátását és a szakmai trendek naprakész követését bizonyítja, hogy jóval a pandémia előtt kezdtek el a fordító- és tolmács szakma, illetve a fordító- és tolmácsképzés digitális korban betöltött szerepével foglalkozni.

Az angol nyelvű tanulmánykötet az eTransFair projekt eredményeit mutatja be, amely az Erasmus+ Stratégiai Partnerség keretében valósult meg. Az eTransFair koordinátora a BME Idegen Nyelvi Központja volt, partnerei pedig a Bécsi Egyetem (UniVie) Fordítóképző Központja valamint a piac képviselőjében a madridi Hermes Traducciones fordítóiroda. A 2016 és 2019 közötti pályázati időszakban a partnerek a fordító- és tolmácsképzés megújításán dolgoztak, fő céljuk pedig az volt, hogy a piaci igények minél hangsúlyosabban jelenjenek meg a képzésben. A projekt számos eredményt hozott, például az eTransFair szakfordítói kompetenciakártyát, illetve számos e-learning anyagot. Ezek megtalálhatóak a <https://etransfair.eu/about/intellectual-outputs> oldalon is.

2018 szeptemberében került sor a projekt fő eredményeinek bemutatására egy nemzetközi konferencia keretében, amelynek a BME Tolmács- és Fordítóképző Központja által évente megrendezett őszi konferencia adott otthont. A kötetben ezen a nemzetközi konferencián elhangzott előadásokból válogattak a szerkesztők (mindhárman a BME TFK munkatársai).

A kötethez az előszót Juanjo Arevalillo, a Hermes Traducciones ügyvezetője, a pályázatban piaci szegmenset képviselő projektpartner írta, a tanulmányokat pedig Marcel Thelen, a 2018-as eTransFair konferencia egyik plenáris előadója lektorálta.

A kötet négy fejezetben tizenkét tanulmányt tartalmaz. Az első fejezet a piaci-központú gyakorlatok valamint az e-learning szerepét és lehetőségeit tekinti át a

fordító- és tolmácsolás képzésben, a második fejezet témája a kompetenciafejlesztés. A harmadik fejezet tanulmányai a neurális gépi fordítás és az utószerkesztés fordítóképzésben betöltött szerepével foglalkoznak, míg a negyedik fejezet a fordító- és tolmácsolás képzésben, illetve a mindennapi szakmai gyakorlatban megjelenő új technológiákat és új módszereket mutatja be.

Az első fejezetet (*Market-oriented practices and collaborative e-learning partnership in translator and interpreter training*) Szabó Csilla tanulmánya nyitja, amely egy magyar joggyakorlatot vázol fel a piaci igényeket figyelembe vevő fordító- és tolmácsolás képzés területén. A szerző, aki egyben az eTransFair egyik szakmai koordinátora volt, a BME TFK példáján keresztül mutatja be az eTransFair projekt eredményeit, illetve azokat a tantervi módosításokat és egyéb programokat (mentor program, szakmai programok, pl. szakma-diák vagy tanár-tanár találkozó), amelyeket a BME fordító- és tolmácsolás képzés szerves részének tekintenek. A fejezet második tanulmányában a bécsi projektpartner intézményt képviselő Krajcsó Zita azt mutatja be, hogy a Bécsi Egyetem Fordítóképző Központjának képzéseiben hogyan alkalmazzák az e-learning módszereket. Kollégája, Barbara Heinisch az eTransFair projekt keretein belül kifejlesztett e-learning anyagokat mutatja be, ide értve az anyagok összeállításnak és kipróbálásának folyamatát is.

A tanulmánykötet második fejezetének (*Competence development: towards an extended translator profile*) témája a kompetenciafejlesztés. Fischer Márta tanulmánya az eTransFair projekt részét képező Terminológia és információkeresési e-modul kialakításakor alkalmazott megközelítést mutatja be, és megindokolja, hogy a terminológiai kompetenciát miért kell különálló kompetenciaterületként kezelni. Olega Blagodarna tanulmánya egy olyan, hallgató-központú és motivációalapú megközelítést mutat be, amelynek célja a fordítóképzős hallgatók utószerkesztési kompetenciájának fejlesztése. Dabis Melinda tanulmánya egy kérdőíves felmérés eredményeit összegezi, melynek célja a hallgatók digitális készségeinek, számítógép- és okostelefon használati szokásainak bemutatása volt.

A kötet harmadik fejezete (*Neural machine translation and post-editing in translator training*) a gépi fordítás és utószerkesztés témáját veszi górcső alá. Eszenyi Réka és Dóczy Brigitta tanulmánya fordítóképzős hallgatók fordítási készségeit veti össze az Európai Bizottság Gépi Fordítójával (eTranslation). Az eredmények azt mutatják, hogy a gépi fordítás számos helyzetben átveheti majd a fordítók munkáját a jövőben, ezért érdemes bevonni az elő- és utószerkesztés tanítását a fordítóképzésbe. Kovács Tímea is hasonló következtésekre jut dolgozatában, melyben különböző típusú, gépi fordítás eredményeként született célnyelvi szövegeket hasonlít össze humán fordítás eredményeként született célnyelvi szövegekkel. Maria Stasimioti és Vilelmini Sosoni esettanulmánya a neurális és statisztikai gépi fordítások utószerkesztéséhez szükséges kognitív erőfeszítés különbségeit mutatja be, szemmozgáskövetéses és billentyűhasználati adatok alapján.

A negyedik fejezet (*New technologies - new methods in the work and training of interpreters and translators*) a területen megjelent új technológiákra és módszerekre fókuszál. Ramunas Cesonis a DC SCIC azon erőfeszítéseit mutatja be, me-

lyeknek célja a meglévő technológiák előnyeinek kihasználása a tolmácsolásban. Említést tesz a tolmács munkáját megkönnyítő eszközökről, és bemutat egy portált, amely segíthet a tolmácsoknak a dokumentumok elemzésében és a glosszáriumépítésben. Besznyák Rita a tolmácsképzésben használt forrásnyelvi szövegek graduálásról írt tanulmányt, ezt követi Zachar Viktor írása arról, hogy milyen előnyei vannak a fordítóképzésben az újságcikkek használatának.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a kötet tanulmányai naprakész információkkal, kutatási eredményekkel és hasznos javaslatokkal szolgálnak a fordító- és tolmácsképzés területén.

